

УДРУЖЕЊЕ КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ

Београд

9. Јуни 2011.

О СТРАТЕГИЈСКОМ ПОИМАЊУ КУЛТУРЕ

СЛОБОДАН ПЕШИЋ

spesic@pesic.com

Слободан Пешић је аутор студије „Србија: свет, идентитет, будућност“ (Инситут за политичке студије, Београд, 2007). Проучава стратегијске односе између култура, развој и реконструкцију државних и пословних (ид)ентитета, стратегију и тактику доношења одлука у кризним ситуацијама и упоредне процесе доношења правних аката извршне власти. Предаје кризно планирање и руковођење на Америчком јавном уноверзитету (American Public University, САД) и политички систем САД на Аргоси универзитету (Argosy University, САД). Оснивач је и директор научноистраживачког савета *The Pesic Research*.

Садржај

- Неки ставови и прва питања
- Свет: токови размишљања и општења; сталне и променљиве
- Стратегијски поимана култура
- Неравнотежа културе
- Основна питања у вези српске културе
- Државништво због Имена, не Име због државе
- Име (културе) и односи са светом
- Чиниоци установљавања и обликовања угледа Имена културе
- Успостављање равнотеже вредности унутар културе: предуслови, начини, облици и средства
- Архитектура развијања и очувања Имена
- Ка равнотежи (ка новом уставу): другачији институционални односи у држави српске културе

Неки ставови и прва питања

- Историја нису независно проверљиви подаци и чињенице, већ њена последичност на биће, на живот и значење које она има у мислима и у животу народа који ту историју узима озбиљно *(Браунер)*
- Нијеовољно бити добар сусед; неопходно је бити и добар предак *Анхолт*
- Томасова теорема: Када људи верују да је стање у коме су, стварно, постојеће, такво доживљено стање ствара стварну - пријатну или непријатну - последичност *Мертон*
- Зашто српска култура нема добре продавце?

Свет: токови размишљања и општења; сталне и променљиве

- Неизвесност
- Хијерархије: домаћаји и расподела моћи
- Народне државе; Стратегијски поимане културе; безбедносне дилеме
- Краткорочно и дугорочно надметање
- Уравнотежавање - унутар култура и међу културама
- Општење : однос шума и сигнала
  - Квалитет
    - Општења
    - Руковођења
    - Контроле
    - Обавештајности
  - Сувереност и државништво
- Образовање и ширење знања
- (П)одржавање бића (културе) унутар културе и у односу према спољном свету
- Одсуство мудrosti

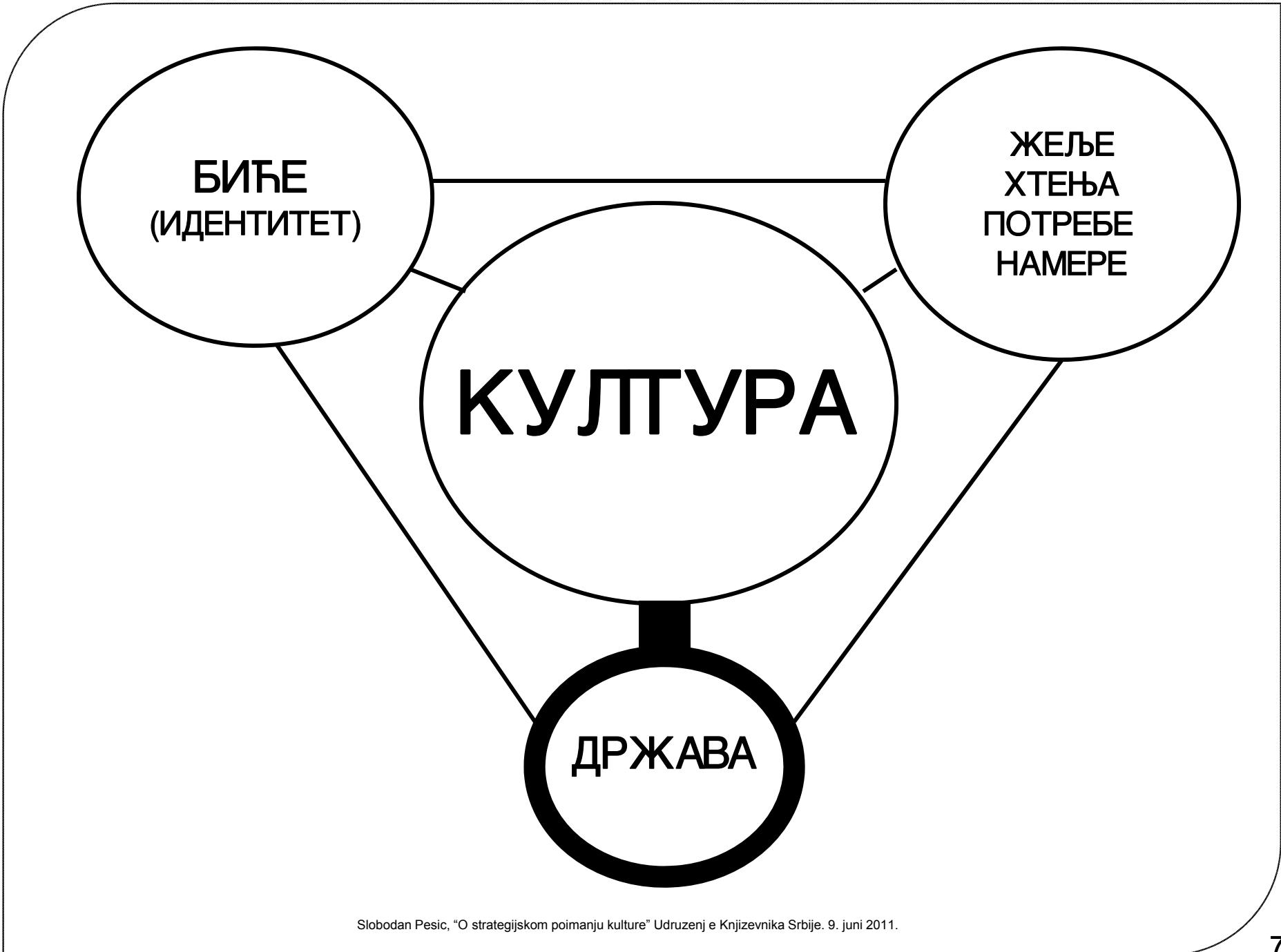
Стратегијски поимана култура

Батурст, превод и обрада *Пешић*

- ◎ У својој основи, културе су само-одржавајући облик, садржина и потребан услов опстанка народа
- ◎ Слабе и неуспешне културе нестају или су апсорбоване од других култура
- ◎ У циљу (сопственог) опстанка, културе развијају институционалне процесе и механизме спознаје света и односа са њим
- ◎ Информације и знање које ти институционализовани процеси и механизми производе и представљају, суштина су и облик договорене и уговорене стварности култура

Стратегијски поимана култура

- ◎ Дугорочна (али не и непроменљива) размена и преношење мисли, ставова, судова, особина, баштине и начина живота, постојања и одношења према свету
- ◎ Односи се на географски ограничену безбедносну заједницу, која поседује јединствено историјско искуство
- ◎ Битне димензије или поља стратегијски поимане културе су (*Лорд,*):
  1. геополитичко окружење
  2. војна историја
  3. односи са светом
  4. однос према државништву
  5. однос између војске и народа
  6. војна технологија
- ◎ Понашање културе које не одговара успешно изазовима стварности (окружења) води слабљењу државе дате културе и њеном нестанку

Стратегијски поимана култура: Кључни чиниоци

- **Основни**

1. Рани период развоја дате културе
2. Односи се на суштинско поимање употребе силе
3. Дато поимање не мора бити непроменљиво
4. Доприносе стварању бића народа
5. Високоотпорни су на промене

- **Чиниоци поимања и ставова о безбедности**

1. Основне вредности дате културе износе се, нуде или намећу превасходно кроз институције и канале државе, усмерене унутар културе и према спољном свету
2. Одређују понашања државе

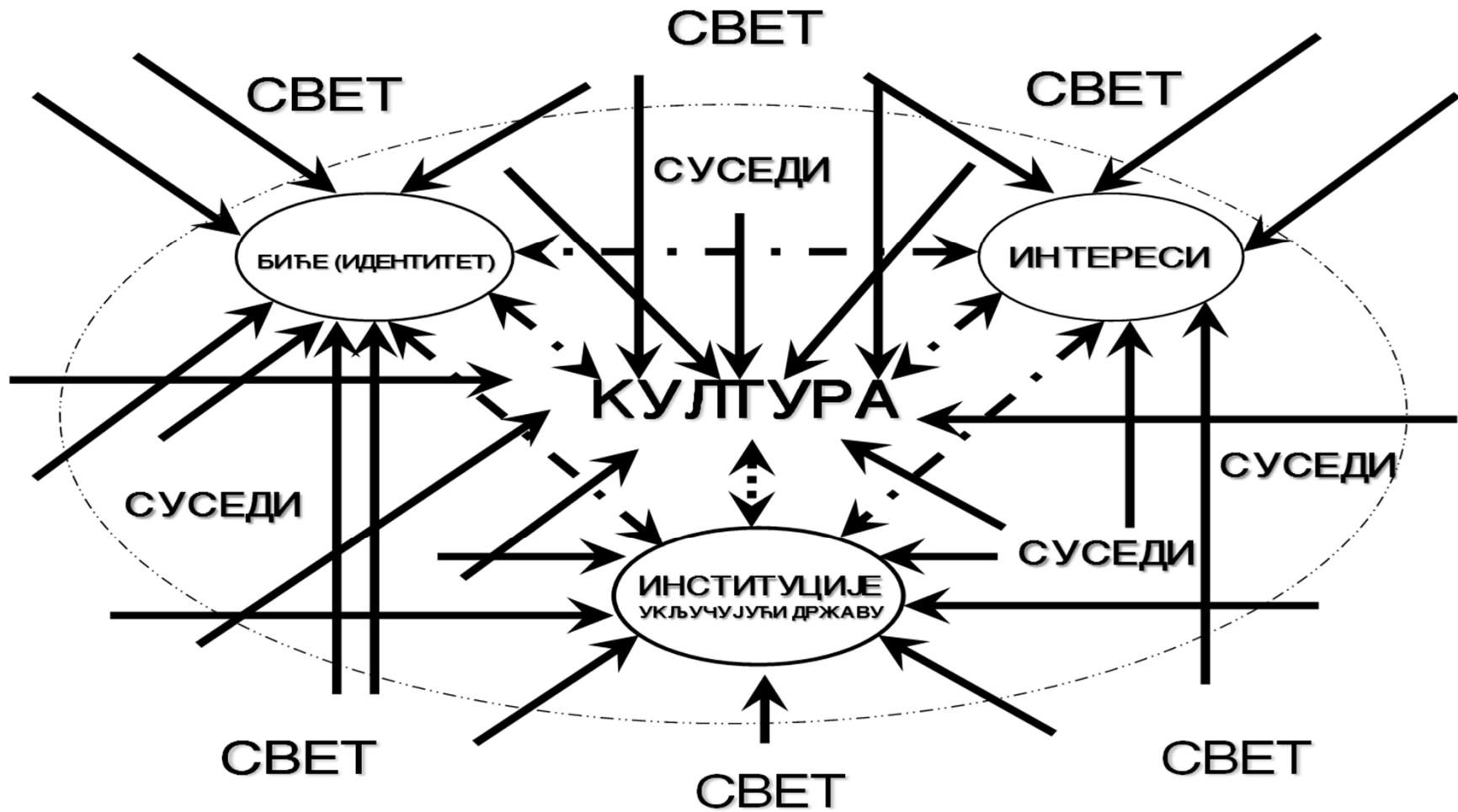
- **Законодавство и примена закона**

1. Стварају и одржавају смисао и начин општења унутар културе и примену Основних Чиналаца у животу културе
2. Примена/употреба Основних Чиналаца стратегијски поимане културе на свет
3. Ови чиниоци подложнији су променама и лакше их је променити у односу на Основне Чиниоце и на Чиниоце о Безбедности

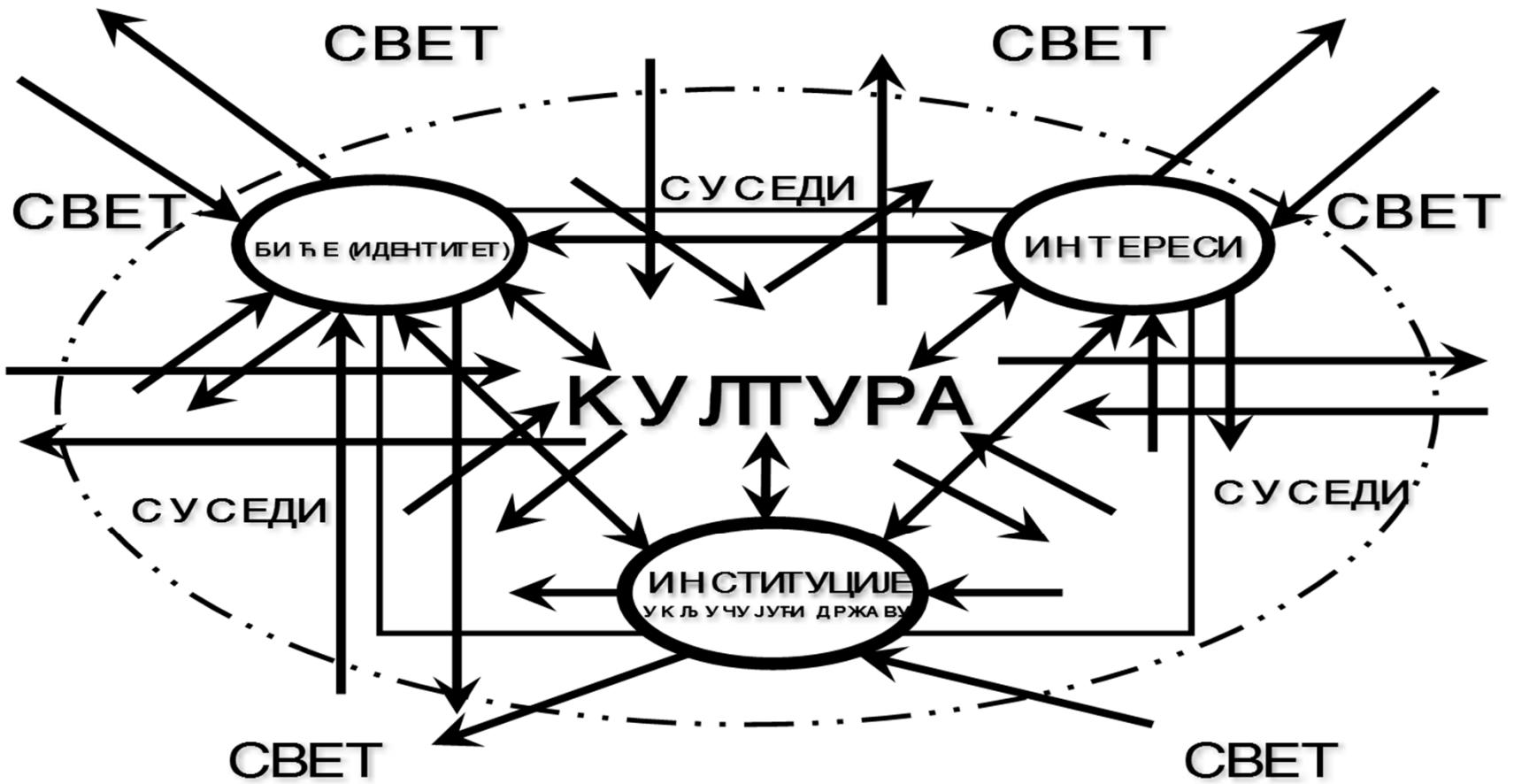
Неравнотежа културе (система вредности)

- Неравнотежа културе и система вредности је дугорочни негативан збир односа између вредности које дата култура извози и преноси другим културама и вредности које дата култура увози (преноси и уноси у себе) из других култура (*Пешин*)
- Неравнотежа културе кључни је (не и једини) узрок проблема унутар дате културе
- Стратегијски поимана култура, укључујући начин живота и односа са светом, која дуже не успева да положи *испит* превасходно безбедносне (одбрамбене) примерености и одговорности, *наметан* од стране више или мање утицајних култура, другим речима, култура која не успева да се (само)уравнотежи, политички па с тога и физички нестаје (*Лорд*)

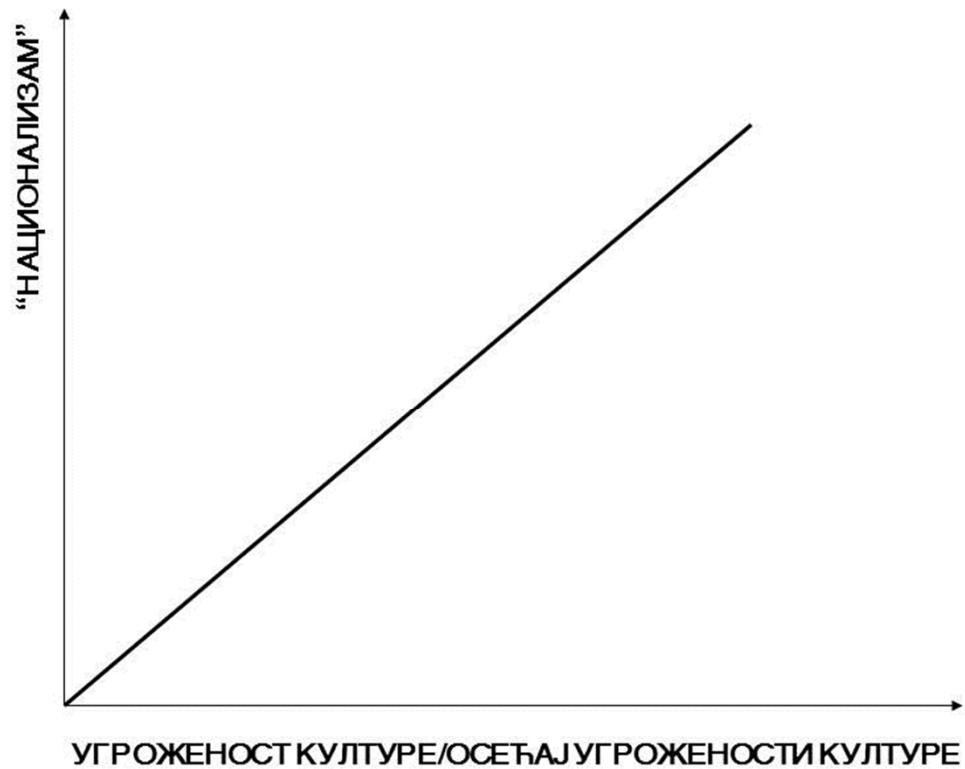
НЕУРАВНОТЕЖЕНА КУЛТУРА

УРАВНОТЕЖЕНА КУЛТУРА

Једна (од) функција осећаја угрожености: тзв. Национализам

Основна питања у вези српске културе

- Ко и шта одређује српску културу?
- Шта су српске основне вредности?
- Колико, како, када, где и зашто је српска култура **жељена и тражена** у свету?
- Да ли су српске **институције** (били и јесу) најбољи (најздравији) оквир и подлога за опстајање српске културе и њено зрачење унутар себе и око себе?
- Како српска култура у стратегијском смислу изводи претпоставке и ставове у циљу провере и оцене прошлих догађаја, процеса и ставова о истима?
- Како српска култура процењује **последичност историје**?
- Како (је потребно да) српска култура **предвиђа будућност** и врши огледе унутар себе, у циљу спознаје тако предвиђане будућности, без угрожавања других?
- Који су то **кључни чиниоци и поља предности** српске културе у **надметању** српске културе са другим културама?
- Може ли се и како српска култура **уравнотежити**?

Државништво због Имена, не Име због државе: стварање и (п)одржавање народног Имена и из тога изведено државништво

◎ Име

- Изградња, предвиђање и општење у вези Имена (народног бића - културе), у циљу његове изградње и одржавања његовог угледа

◎ Основни чиниоци или поља Имена културе су (Анхолт)

- Биће (душа) Имена (његово основно значење)
- Углед Имена
  - углед је одржа(ва)ње (по)вере(ња)
  - сврха (употреба) Имена
  - укупна вредност Имена

◎ Моћ преображавања Имена културе

- Наука и уметност поимања и преображавања сложености јединственог Имена у једноставност и једноставности у сложеност, тако да су сложеност и једноставност Имена (културе) препознатљиви , упамтљиви , поштовани и од поверења и у сложеном и у једноставном облику, унутар културе и ван ње
- Моћ преображавања Имена културе је стална која повезује поља и делове Имена

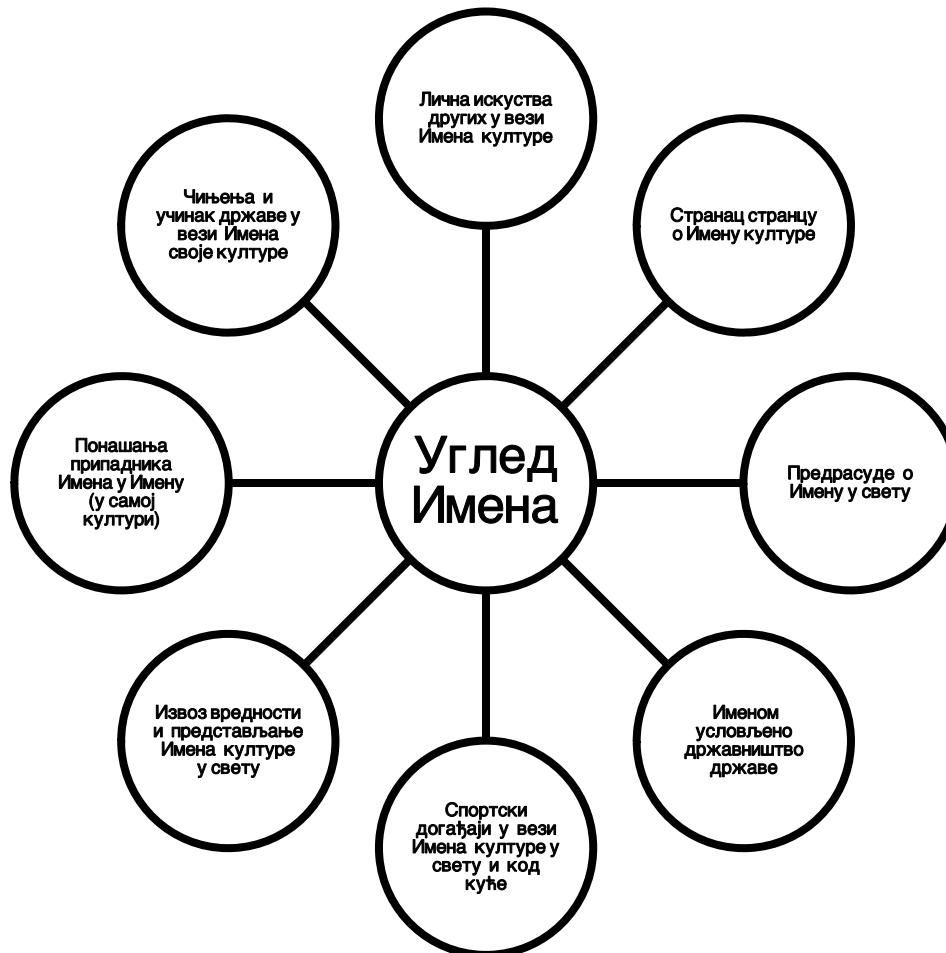
Име културе и односи са светом

- Тзв. глобализација: жељена, тражена и наметнута једнообразност тржишта с једне и јачање осећаја народног бића (културе) с друге стране
- Стварање и очување Имена (културе) спајање је мишљења и деловања јавног и личног унутар Имена и у свету
- Дипломатија је изградња, очување и (п)одржање Имена у свету

Дипломатија државе у вези Имена сопствене културе бескорисна је у свету ако није у стању да утиче на сопствено Име у циљу његовог побољшања и с тога, посредно, његовог бољег представљања

- Углед Имена може се променити - поправити само добрым државништвом, не тзв. пропагандом или промоцијама
- Успех (или неуспех) дипломатије у име Имена културе, одређује се спознајом тога да ли је однос Имена са сопственом државом једносмеран или двосмеран

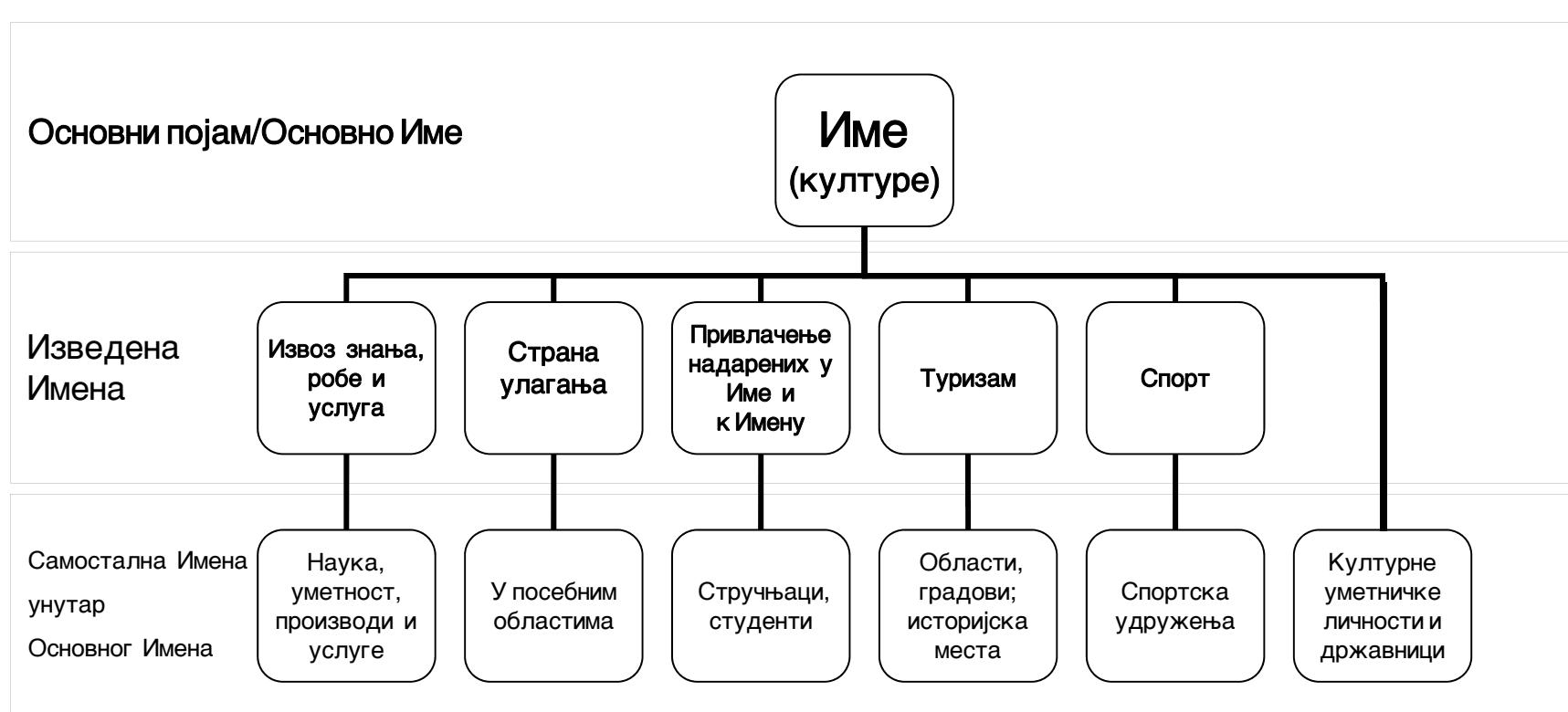
Чиниоци установљења, обликовања и подржавања угледа Имена (културе)

Успостављање разнотеже вредности унутар културе: предуслови, начини, облици и средства

- Спознати узроке и последице неравнотеже (српске) културе и у начелу се усагласити око истих
- Отворити сталну, сталожену и сврсисходну размену мишљења о могућим облицима и начинима државништва које би водило уравнотежењу (система вредности) у (српској) култури
- Успостављати и обнављати (српско) биће
  - Усагласити старо и ново у српској култури (Имену)
  - Усагласити Исток и Запад у српској култури и ту усаглашеност (у)чинити добробитном и корисном, не разарајућом
    - Озбиљно изучавати преднемањићко и доба Немањића
- Градити и развијати другачији контекст односа између српске културе и српске државе
Променити природу и облике односа између видова власти унутар државе српске културе

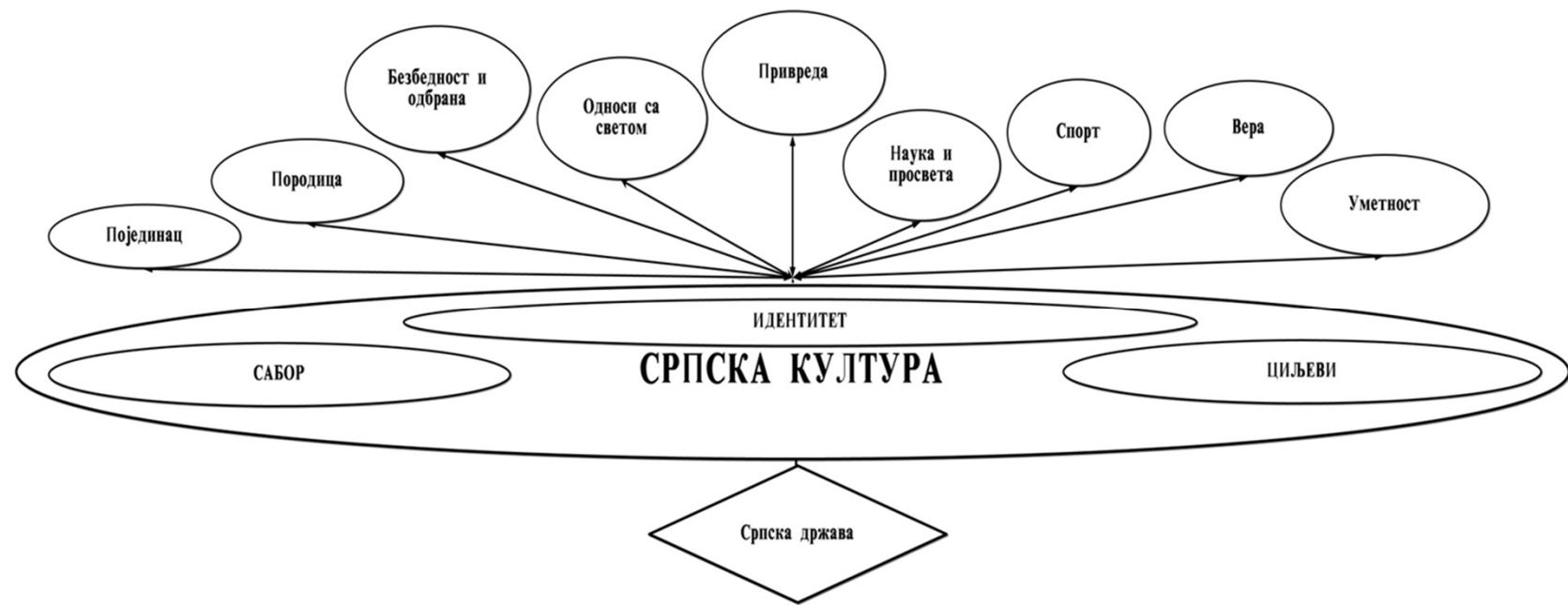
Архитектура развијања и очувања Имена државе дате културе (Dinnie)

Другачији однос између српске културе и српске државе

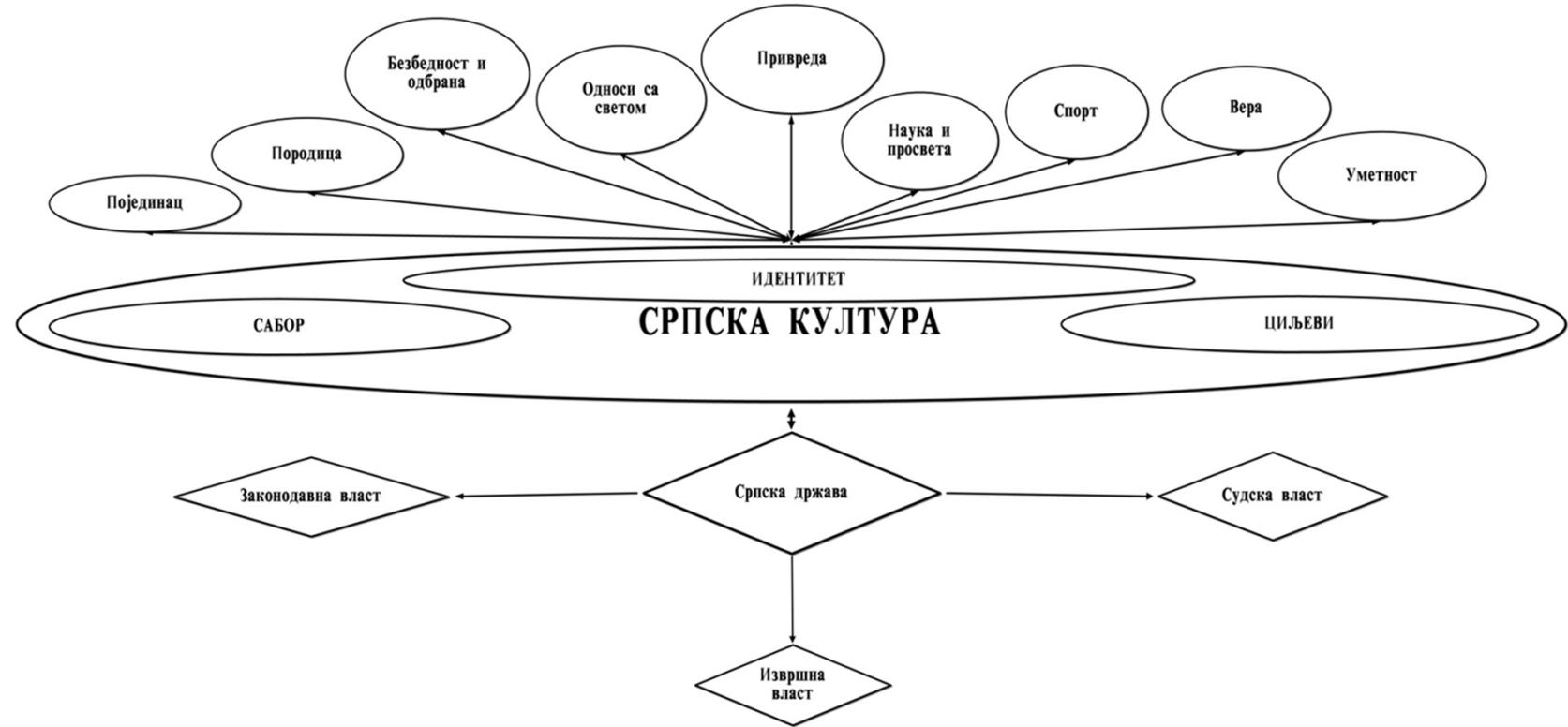
- Нова архитектура видова власти унутар државе српске културе
  - Законодавна, извршна и судска власт

Српска култура => Српска држава

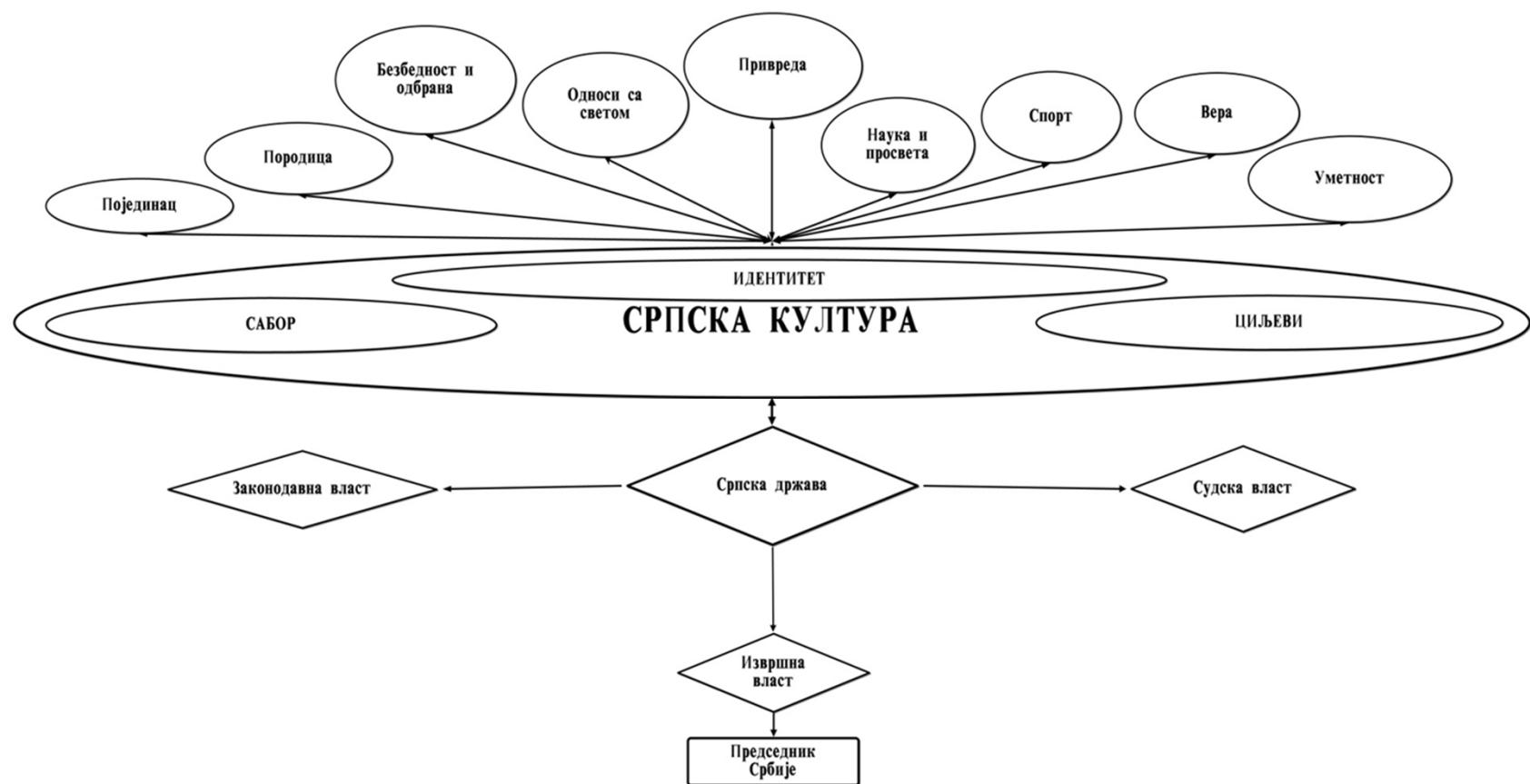

Слободан Пешић, О стратегијском поимању културе, Удружење Књижевника Србије. 9. јуни 2011.

Српска култура => Српска држава => *Видови власти*

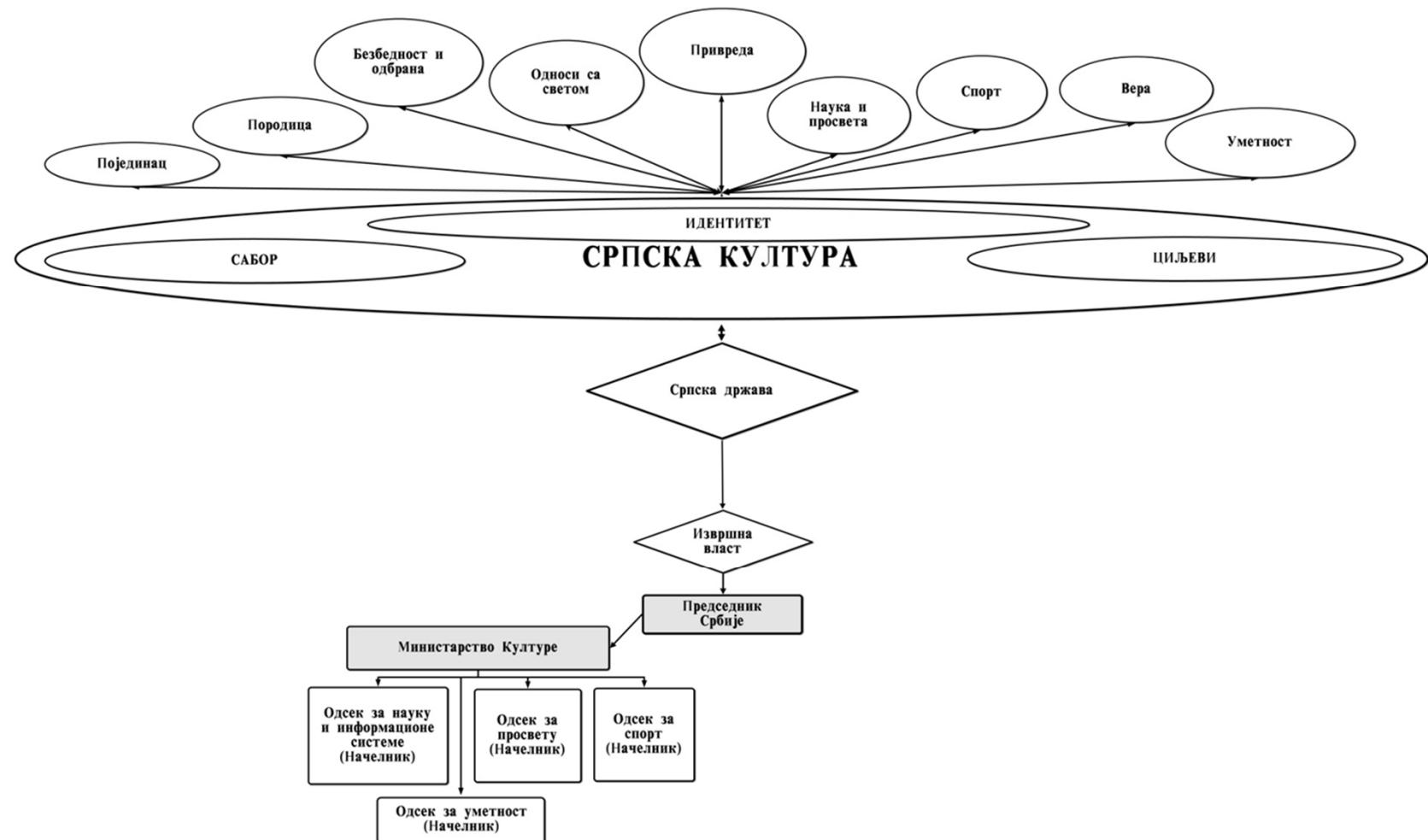
Српска култура => Српска држава => Извршна власт => Председник

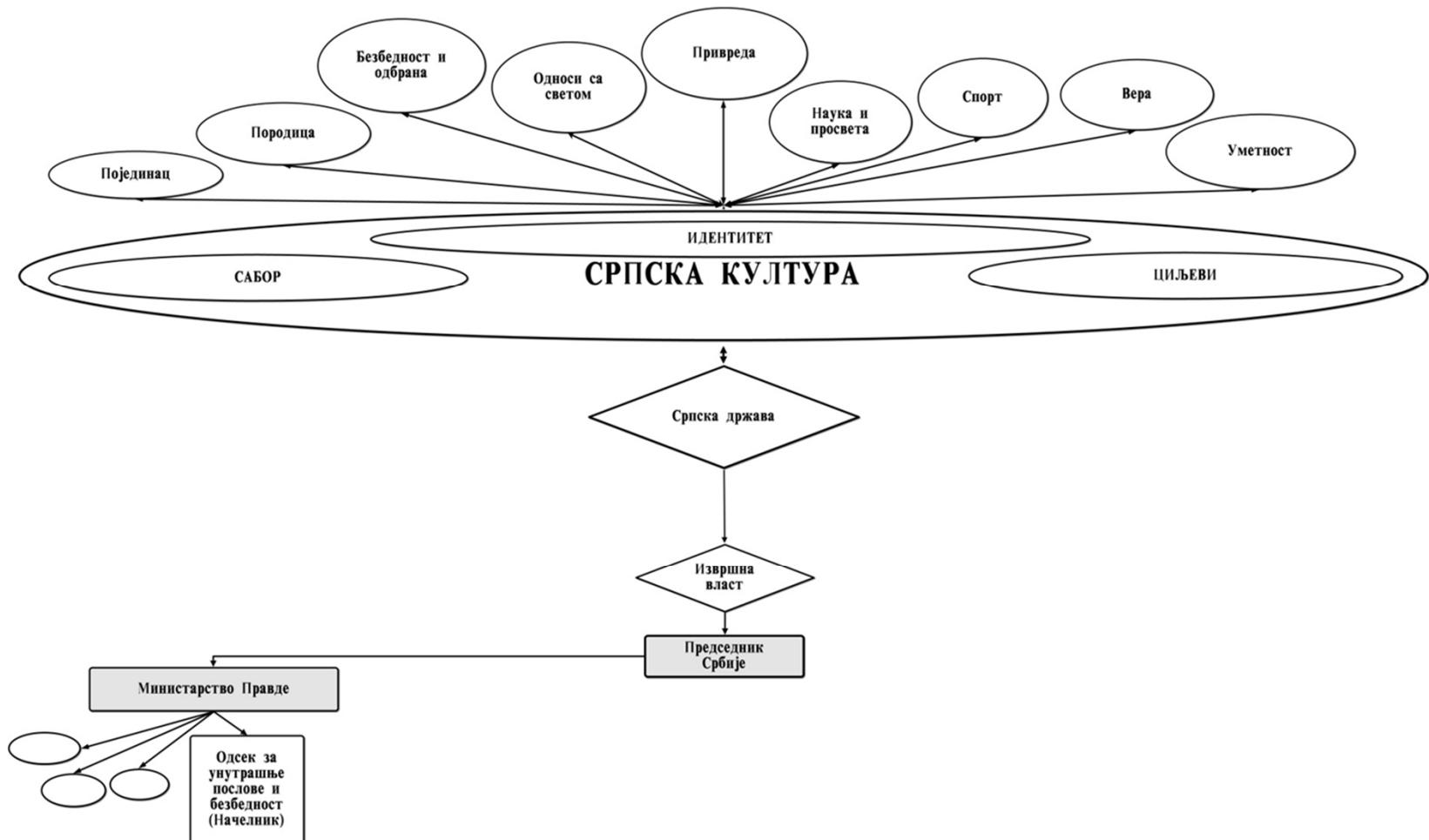
Српска култура => Српска држава => Извршна власт => Председник => Министарства

Српска култура => Српска држава => Извршна власт => Председник => Министарство културе

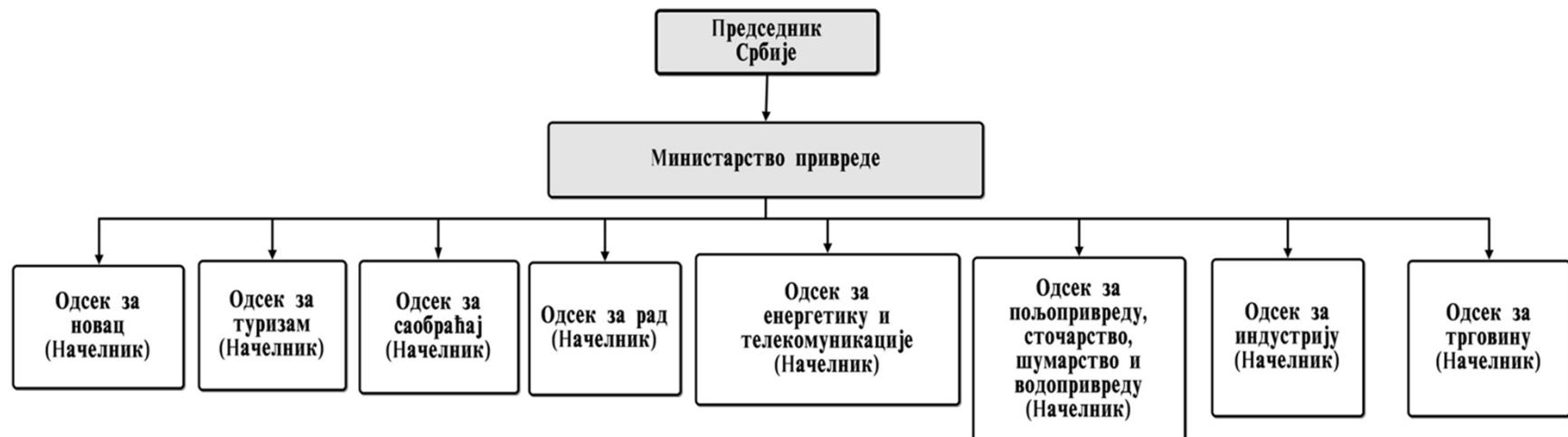

Српска култура => Српска држава => Извршна власт => Председник => Министарство правде

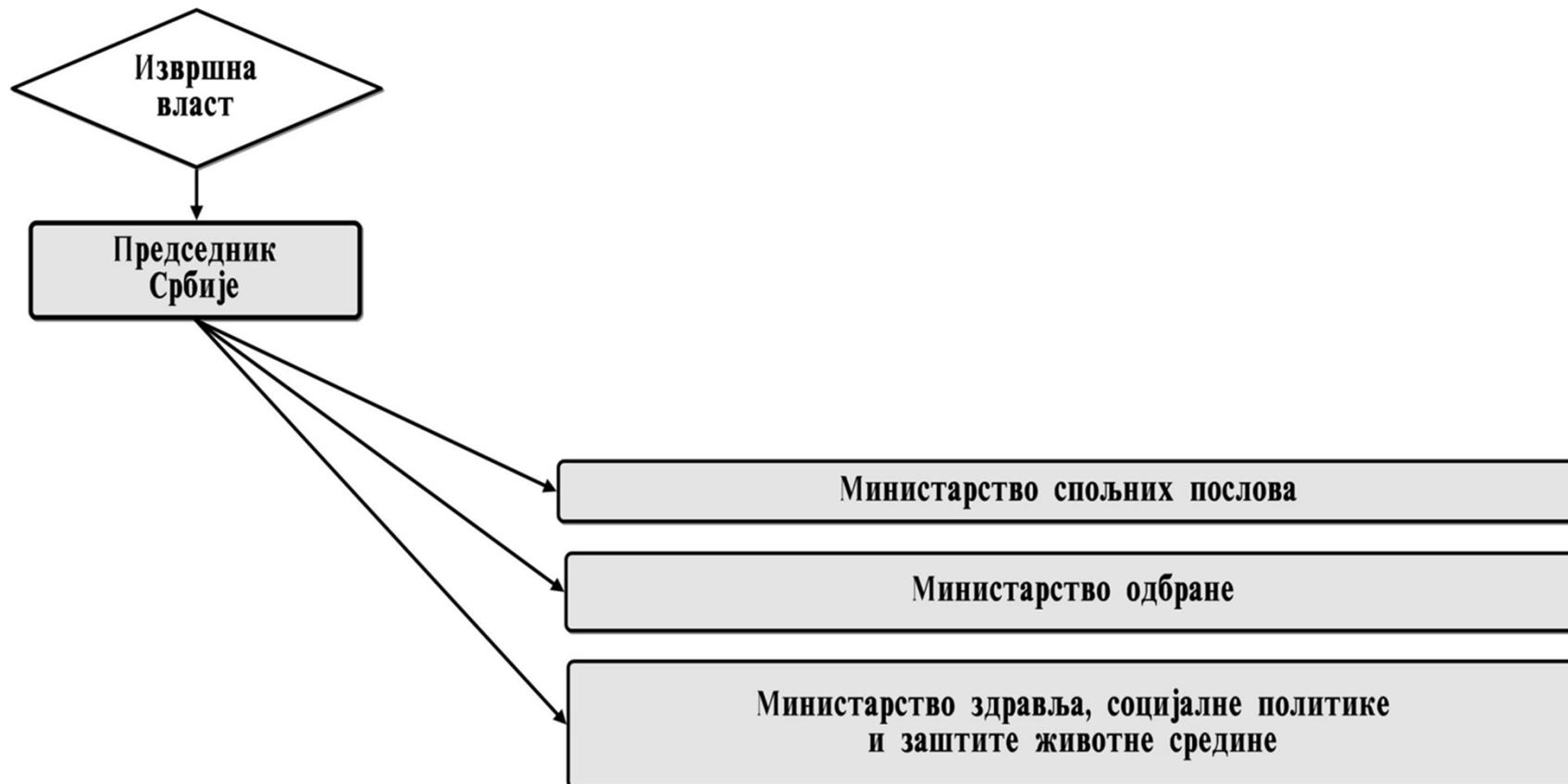

Слободан Пешић, О стратегијском поимању културе, Удружење Књижевника Србије. 9. јуни 2011.

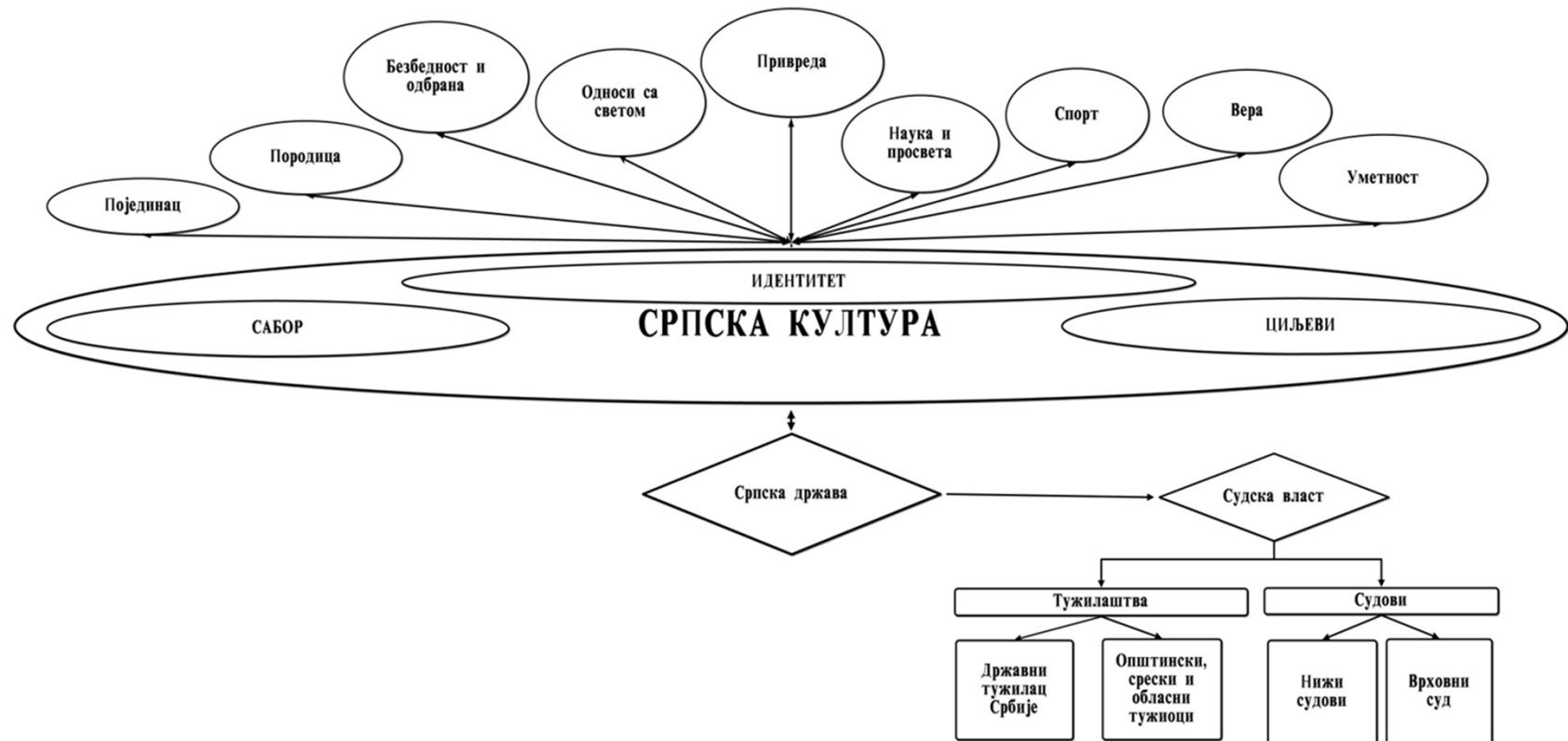
Име (Српска култура) => Српска држава => Извршна власт => Председник => Министарство привреде

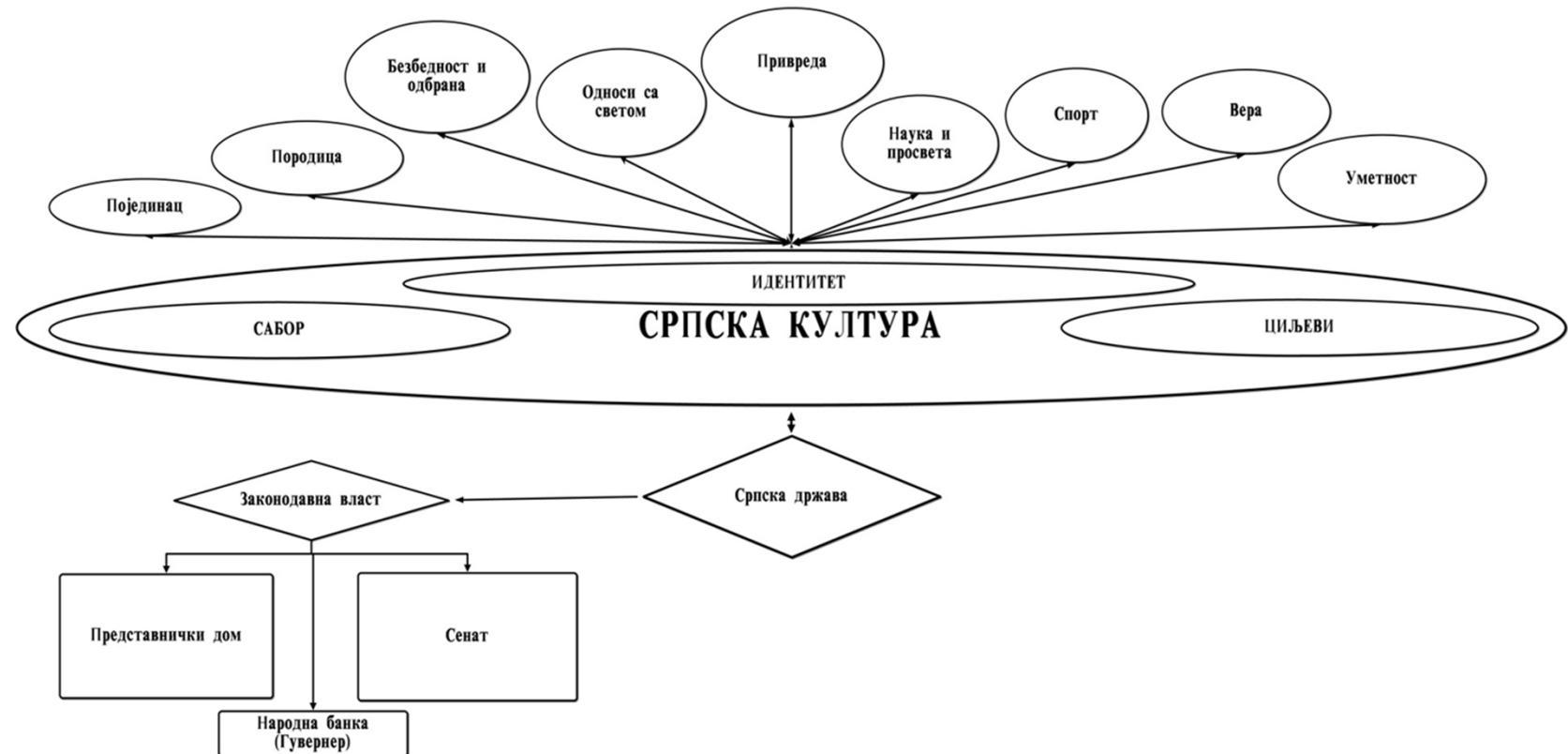
Српска култура => Српска држава => Извршна власт => Председник => *Остале министарства*

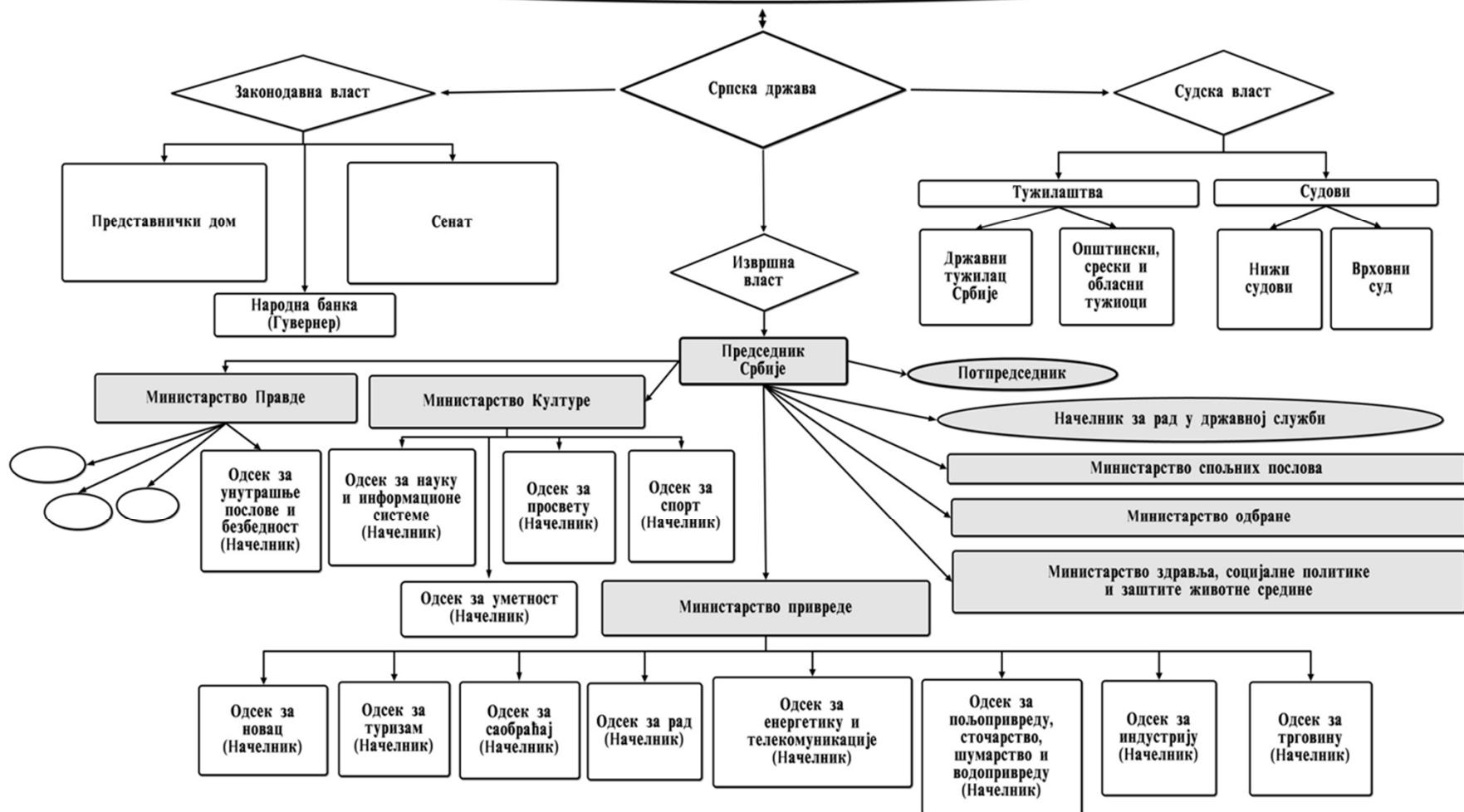
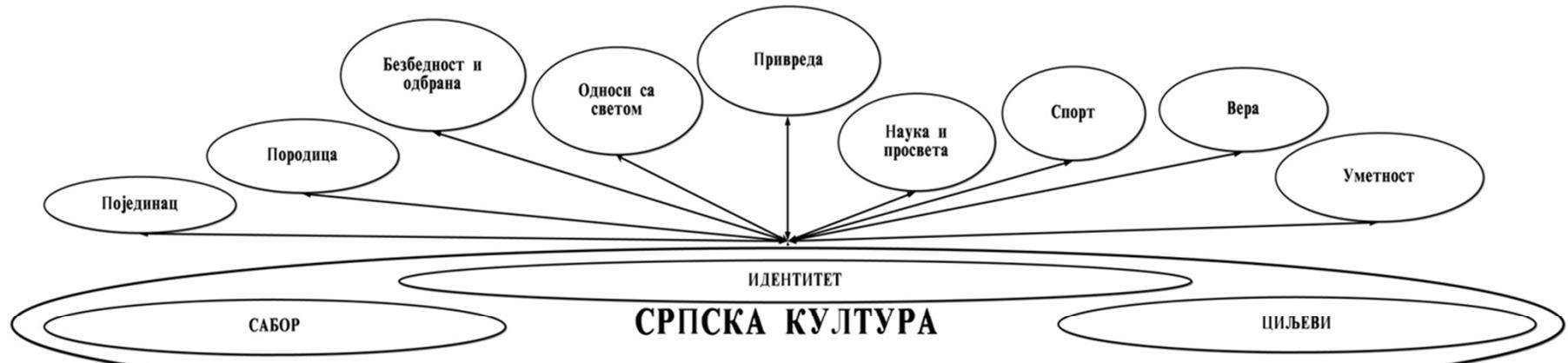

Српска култура => Српска држава => Судска власт (*судство*)

Српска култура => Српска држава => Законодавна власт

Одабрана литература

- Ackoff, R. (1974). *Redesigning the Future: A Systems Approach to Societal Problems*. New York: John Wiley.
- Agnew, J. (2007). Know-Where: Geographies of Knowledge of World Politics. *International Political Sociology* (1).
- Alibhai-Brown, Y. (2000). *After multiculturalism*. London: Foreign Policy Centre.
- Anholt, S. (2007). *Competitive identity: The new brand management for nations, cities and regions*. London: Palgrave-McMillan.
- Anholt, S. (2005). Brand new justice: How branding places and products can help the developing world. London: Elsevier Butterworth-Heinemann.
- Ayers, M. (2002). Leadership, shared meanings and semantics. ETC: A review of general semantics, 59(3).
- Barnett, T. P. M. (2005). *Blueprint for Action: A Future Worth Creating*. New York: G. P. Putnam & Sons.
- Bathurst, R. B. (1993). Intelligence and the mirror. Oslo, London: International Peace Research Institute, Sage Publications.
- Berkowitz, D., Pistor, K. & Richard, J. F. (2003). Economic development, legality, and the transplant effect. *European Economic Review*, 47.
- Chong, A. & Zanforlin, L. (2000). Law tradition and institutional quality: Some empirical evidence. *Journal of International Development*, 12, 1057-68.
- Coffee Jr., J. C., The Future as history: Prospects for global convergence in corporate governance and implications. *Northwestern University Law Review*, 93, 641-707.
- Cooper, J. R. (2004). *Beijing consensus*. London: Foreign Policy Centre.
- DeRivera, J. H. (1968). *The Psychological Dimension of Foreign Policy*. Columbus, OH: Charles E. Merril Publishing Company.
- Diesing, P. (1962). *Reason in Society*. Urbana: University of Illinois Press.

- Dinnie, K. (2008). Nation branding: Concepts, issues, practice. Oxford: Butterworth Heinemann.
- Dunn, W. N. (1981). Public Policy Analysis-An Introduction. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, Inc.
- Evans, P., Jacobson, H., Putnam, R. (1993). Double-Edged Diplomacy: International Bargaining and Domestic Politics. Berkeley: University of California Press.
- Garoupa, N. & Ogus, A. (2006). A Strategic interpretation of legal transplants. *Journal of Legal Studies*, 35.
- Glaise-Horstenau, E. (1930). The Collapse of the Austro- Hungarian Empire. London: Gooch, G. P. & H. M. Temperley.
- Gould, S. J. & Grein, A. F. (2009). Think gloccally, act gloccally: a culture-centric comment on Leung, Bhagat, Buchan, Erez and Gibson. *Journal of International Business Studies*, 40, 237-254.
- Hofstede, G. H. (2005). Cultures and organizations: Software of the mind. New York, McGraw-Hill.
- Jervis, R., Lebow, R. N. Gross Stein, Janice, M., Patrick M., Psychology and Deterrence (Baltimore, MD: The Johns Hopkins University Press; Reprint edition, 1989).
- Kelzen, H. (1952). Principles of International Law, New York: Rinehart & Company.
- King, G., Keohane, R. O. & Verba, S. (1994). Designing social inquiry: Scientific inference in qualitative research. Princeton: Princeton University Press.
- Kotler, P. Haider, D. H. & Rein, L (1993). Marketing places: Attracting investment, industry, and tourism to cities, states, and nations. New York: Free Press.
- Lebow, R. N., Strauss, B. S. (1991). Hegemonic Rivalry: From Thucydides to the Nuclear Age. Boulder, CO: Westview Press.
- Lebow, R. N. (1996). The Art of Bargaining. Baltimore, MD: The Johns Hopkins University Press.
- Leonard, M. & Alakeson, V. (2000). Going public: Diplomacy for the information society. London: The Foreign Policy Centre.
- Leung, K, Bhagat, R. S., Buchan, N., Erez, M. & Gibson, C. (2005). Culture and international business: recent advances and their implications for future research. *Journal of International Business Studies* 36, 357-378.
- Legrand, P. (1996). Fragments on law-as-culture. Deventer, Amsterdam: W. E. J. Tjeen Willink.
- Lord, C. (2008). "Marketing Freedom: Cold War, Public Diplomacy, and Psychological Warfare," in Carafano, J. J. & Weitz, R., Mismanaging Mayhem: How Washington Responds to Crisis. Wesport, CT: Praeger Security International.
- Lord, C. (2007). "Reorganizing for Public Diplomacy," in John Arquilla and Douglas A. Borer, eds., Information Strategy and Warfare: A Guide to Theory and Practice. New York and London: Routledge, 2007.
- Lord, C. (2003). The Modern Prince: What Leaders Need to Know Now. New Haven: Yale University Press.
- Lord, C. (1982). Education and Culture in the Political Thought of Aristotle. Ithaca and London: Cornell University Press.

- Mahan, A. T. (1918). *The Influence of Sea Power upon History (1660-1783)*. Boston, MA: Kittle, Brown and Company.
- Mattei, U. & Monti, A. (2001). Comparative law and economics: Borrowing and resistance. *Global Jurist Frontiers* 1(2), 5, 1-26.
- Mearsheimer, J. J. (1995). "The False Promise of International Institutions." *International Security*, Vol. 19, No. 3 (Winter, 1994-1995).
- Merton, R. (1995). "The Thomas Theorem and The Matthew Effect", *Social Forces*, December 1995, 74(2).
- Miller, B. & Kagan, K. (1997)."The great powers and regional conflicts: Eastern Europe and the Balkans from the post-Napoleonic era to the post-Cold War era." *International Studies Quarterly*, Volume 41, Number 1, March 1997.
- Mitroff, I. & Sagasti, F. (1973). "Epistemology as General Systems Theory: An Approach to the Design of Complex Decision-Making Experiments" *Philosophy of Social Sciences*, 3, (1973).
- Morgenthau, H. J. (1960). *Politics Among Nations - The Struggle for Power and Peace*. New York: Alfred A. Knopf.
- Mulgan, J. (2008). *The art of public strategy: Mobilizing power and knowledge for the common good*. Oxford: Oxford University Press.
- Nye, J. S. (2006). *The power game*. New York: The Peruses Books Group.
- Nye, J. S. (2004). *Power in the global information age: From realism to globalization*. New York: Taylor & Francis Group.
- Olins, W. (1996). *The New Guide to Identity*. London: Gower Publishing Ltd., 1996).
- Pareto, V. (1923). *Trattato di sociologia generale*. Firenze: Barbera.
- Panic, Mica., "Does Europe need neoliberal reforms?" *Cambridge Journal of Economics*, 2007, 31.
- Pesic, S. (2007). *Srbija - svet, identitet, buducnost*. Beograd: Institut za političke studije.
- Pesic, S. (1999). "US policy in the Balkans after the Cold War: hegemonic instability, power imbalancing, or probing the new (regional) order, " paper presented in conjunction with panel "Understanding the international relations of Yugoslavia's demise," (unpublished) at the 40th Annual Convention of the International Studies Association, Washington, D.C., February 16-20, 1999.
- Porter, M. (1998). *The Competitive advantage of nations*. London: Palgrave.

- Rathbun, B. C. (2007). Uncertain about uncertainty: Understanding the multiple meanings of a crucial concept in international relations theory. *International Studies Quarterly*, 51, 533-557.
- Simon, H. (1973). "The Structure of Ill-Structured Problems." *Artificial Intelligence*, 4 (1973).
- Snyder, G. Diesing, P. (1997). *Conflict Among Nations - Bargaining, Decision-Making, and System Structure in International Crises*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Singer, M. R. (1998). *Perception & identity in intercultural communication*. New York: Intercultural Press.
- Sterling-Folker, J. (1997). "Realist environment, liberal process, and domestic-level variables." *International Studies Quarterly*, Volume 41, Number 1, March 1997.
- Stone, E., Twomey, C. P. & Lavoy, P. R. (2005). Comparative strategic culture: A literature review. Naval Postgraduate School Center For Contemporary Conflict. Retrieved December 12, 2008, Storming Media Web site: <http://www.stormingmedia.us/42/4237/A423754.html>
- Tammen, R. L. (2006)."The Impact of Asia on world politics: the China and the India options for the U.S." *The International Studies Review*, Volume 8, Number 4, December 2006.
- Tetlock, P., Lebow, R. N., Parker, N. G. (2006). *Unmaking the West: "What-If?" Scenarios That Rewrite World History*. Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.
- Toulmin, S., Rieke, R. & Janik, A. (1978). *An Introduction to Reasoning*. New York: Macmillan Publishing Company.
- Waltz, K. (1979). *Theory of International Politics*. Reading, MA: Addison-Wesley, 1979.
- Watson, A. (2008). *Comparative law: Law, reality and society*. Lake Mary: Vandeplas Publishing.
- Zexu, L. (1954). Letter of advice to Queen Victoria. In S. Teng & J. Fairbank, *China's response to the West*. Cambridge MA: Harvard University Press. Repr. in M. A. Kishlansky (Ed.) *Sources of world history*, Vol. II. New York: HarperCollins College Publishers.

Питања?

Хвала на Пажњи

Слободан Пешић

spesic@pesic.com

Студија

Србија: Свет, Идентитет, Будућност

у издању Института за политичке студије у Београду (2007)

доступна је електронски на

<http://www.savetsrbije.org>